धृत्या शिश्नोदरं रक्षेत्पाणिपादञ्च चक्षुषा । चक्षुःश्रोत्रे च मनसा मनो वाचञ्च कर्म्मणा ।
नित्योदकी नित्ययज्ञोपवीती नित्यस्वाध्यायी पतितान्नवर्ज्जी । सत्यं ब्रुवन्गुरवे कर्म्मकुर्व्वन्नब्राह्मणश्च्यवते ब्रह्मलोकात् ।
अधीत्य वेदान्परिसंस्तीर्य्य चाग्नीन्निष्ट्वा यज्ञैः पालयित्वा प्रजाश्च । गोब्राह्मणार्थे शस्त्रपूतान्तरात्मा हतः सङ्ग्रामे क्षत्रियः स्वर्गमेति ।
वैश्योऽधीत्य ब्राह्मणान् क्षत्रियांश्च धनैः काले संविभज्याश्रितांश्च । क्षेत्रापूतं धूममाघ्राय पुण्यं प्रेत्य स्वर्गे दिव्यसुखानि भुङ्क्ते ।
ब्रह्म क्षत्रं वैश्यवर्णञ्च शूद्रः क्रमेणैताञ्छ्रायतः पूजयानः । तुष्टेष्वेतेष्वयो दग्धपापस्त्यक्त्वा देहं स्वर्गसुखानि भुङ्क्ते । ४५९
चातुर्व्वर्ण्यस्यैष धर्मस्तवोक्तो हेतुं चानु ब्रुवतो मे निबोध । क्षात्राद्धर्माद्धीयते पाण्डुपुत्रस्तं त्वं राजन् राजधर्मे नियुङ्क्ष्व ।

॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ एवमेतद्यथा त्वं मामनुशासि नित्यदा । ममापि च मतिः सौम्य भवत्येवं यथात्थ मां ।
सा तु बुद्धिः कृताऽप्येवं पाण्डवान् प्रति मे सदा । दुर्य्योधनं समासाद्य पुनर्व्विपरिवर्त्तते ।
नदिष्टमप्यतिक्रान्तुं शक्यं भूतेन केनचित् । दिष्टमेव ध्रुवं मन्ये पौरुषन्तु निरर्थकं ।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि प्रजागरपर्व्वणि विदुरवाक्ये एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ३९ ॥ समाप्तञ्च प्रजागरपर्व्व ॥

॥ अथ सनत्सुजातपर्व्व ॥

॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ अनुक्तं यदि ते किञ्चिद्वाचा विदुर विद्यते । तन्मे शुश्रूषतो ब्रूहि विचित्राणीह भाषसे । ४५५
॥ विदुर उवाच ॥ धृतराष्ट्र कुमारो वै यः पुराणः सनातनः । सनत्सुजातः प्रोवाच मृत्युर्नास्तीति भारत ।
स ते गुह्यान् प्रकाशांश्च सर्व्वान् हृदयसंशयान् । प्रवक्ष्यति महाराज सर्व्वबुद्धिमतां वरः ।
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ किं त्वं न वेद तद्ब्रूयो यन्मे ब्रूयात्सनातनः । त्वमेव विदुर ब्रूहि प्रज्ञाशेषोऽस्ति चेत्तव ।
॥ विदुर उवाच ॥ शूद्रयोनावहं जातो नातोऽन्यद्वक्तुमुत्सहे । कुमारस्तु तु या बुद्धिर्व्वेद तां शाश्वतीमहं ।
ब्राह्मीं हि योनिमापन्नः सुगुह्यमपि यो वेदेत् । न तेन गर्ह्यो देवानां तस्मादेतद्ब्रवीमि ते । ४५०
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ ब्रवीहि विदुर त्वं मे पुराणं तं सनातनं । कथमेतेन देहेन स्यादिहैव समागमः ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ चिन्तयामास विदुरस्तमृषिं शंसितव्रतं । स च तच्चिन्तितं ज्ञात्वा दर्शयामास भारत ।
स चैनं प्रतिजग्राह विधिदृष्टेन कर्म्मणा । सुखोपविष्टं विश्रान्तमथैनं विदुरोऽब्रवीत् ।
भगवन् शंसय; कश्चिद्धृतराष्ट्रस्य मानसः । यो न शक्यो मया वक्तुं त्वमस्मै वक्तुमर्हसि ।
यं श्रुत्वाऽयं मनुष्येन्द्रः सर्व्वदुःखातिगो भवेत् । लाभालाभौ प्रियद्वेष्यौ यथैनं न जराऽन्तकौ । ४५५
विषहेरन् भयामर्षौ क्षुत्पिपासे मदोद्भवौ । अरतिश्चैव तन्द्रीश्च कामक्रोधौ क्षयोदयौ ।

इति महाभारते उद्योगपर्व्वणि सनत्सुजातपर्व्वणि विदुरप्रार्थने चत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४० ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ततो राजा धृतराष्ट्रो मनीषी संपूज्य वाक्यं विदुरेरितं तत् । सनत्सुजातं रहिते महात्मा पप्रच्छ बुद्धिं परमां बुभूषन् ।
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ सनत्सुजात यदिदं शृणोमि न मृत्युरस्तीति तव प्रवादं । देवासुरा ह्याचरन्ब्रह्मचर्य्यममृत्यवे तत्कथ रत्नु सत्यं ।